

Het begin van een goede watervoorziening op Flores

Ontwikkelingssamenwerking staat onder druk. De kritiek is vaak terecht. Gebrek aan transparantie, corruptie, geld dat niet goed besteed wordt of zelfs verdwijnt, het gebeurt, zeker. Net als in Nederland trouwens, denk maar aan de woningcoöperaties, de bouwfraude, de aanleg van grote projecten als de noord-zuidlijn in Amsterdam. Maar dan loop ik weer eens een lokale ngo tegen het lijf als AYO Indonesia, in het westen van het eiland Flores, die met weinig middelen en enorm veel inzet met een totaalaanpak talloze boerengemeenschappen in de regio helpt. En ontmoet ik Tarsisius, een inspirerende man met enorm veel kennis en de drijvende kracht achter deze organisatie. Een club die met duizend euro weer een jaar verder kan. Een reportage van Roel Burgler uit Indonesië.

Eén van de activiteiten van AYO Indonesia is de aanleg van eenvoudige waterleidingsystemen op het platteland, in totaal inmiddels 14. Een jaar of vier geleden was Gulung kampong aan de beurt. Van de plaatselijke waterbron hoger op de berg is een gegalvaniseerde tweeduims pijp getrokken naar een betonnen reservoir vlak boven het dorp twee kilometer lager. Vlak voor de aansluiting met het reservoir is een splitsing aangebracht vanwaar een pvc-buis naar acht tappunten op verschillende plekken in het hoogst gelegen deel van het dorp loopt. Vanaf het reservoir lopen twee leidingen naar twee lager gelegen reservoirs, vanwaar nog eens respectievelijk tien en zes tappunten gevoed worden. Vanaf het eerste reservoir naar het laagst gelegen tappunt is ongeveer een kilometer. De in totaal 24 tappunten voeden 500 mensen. Het hele systeem is op zwaarte-kraft gebaseerd en heeft nog geen 15.000 euro gekost. De dorpelingen hebben wel de nodige mankracht geleverd. Een door het dorp gekozen comité is verantwoordelijk. Eén persoon is aangewezen om alles in de gaten te houden en wanneer nodig

reparaties uit te voeren. Dat moet wel, aldus Tarsisius, "iemand met enige handigheid en talent hiervoor zijn." Bij ernstigere problemen springt AYO bij. Dan komt watertechnicus Stanis langs op zijn brommer. Iedere familie draagt per maand acht cent bij voor onderhoud.

Pak Carol, het hoofd van de kampong, is enthousiast. "Het scheelt enorm veel sjouwen, vergeleken met vroeger. Het water is ook schoner nu, het komt direct van de bron. Je kunt er niet onderweg je kleren in wassen, dieren kunnen er niet in poepen." Tijdens een rondwandeling blijkt niet alles koek en ei te zijn. De praktijk is meestal weerbarstiger dan de mooie plannen op papier. Bij het bovenste reservoir ligt de pijp die van de bron komt, niet helemaal meer onder de grond. "Dat had de dorpsverantwoordelijke moeten zien en verhelpen", verzucht Tarsisius. "Hoewel, probleem is dat ze het vaak wel zien maar er niets aan doen. We moeten ze hier steeds weer op wijzen, ze duidelijk maken dat het hele systeem van hun is, maar dat zij het ook zelf moeten onderhouden."

Dat dit een algemeen probleem is, blijkt bij één van de twee systemen die op zonne-energie lopen, in Purang kampong. Omdat de waterbron lager ligt dan het dorp, wordt

het water met een door zonne-energie aangedreven pomp naar twee hoger gelegen reservoirs gepompt. De zonne-energie wordt door acht panelen van 90

watt geleverd. Ieder reservoir bedient acht tappunten. Dit in 2009 aangelegde systeem kostte 16.600 euro en bedient 50 families. De pomp werkt overdag van 08.00 tot 15.00 uur. In de regentijd niet, dan is er te weinig zon en vangen de mensen regenwater op. In de droge tijd mag pas vanaf vijf uur 's middags de kraan gebruikt worden. Dan duurt het soms drie dagen voordat een reservoir vol is.

Grootste praktische probleem is dat kranen kapot gaan. Vooral kinderen gebruiken ze niet goed. Het tappunt bij de school is een goed voorbeeld. De kraan is weg, het water stroomt continue, weg naar de aarde om het tappunt heen. "Iemand moet de kraan bij het reservoir dicht draaien", zegt Tarsisius. "Dan kan die 's ochtends en 's middags een uur open gedraaid worden, zodat de mensen water kunnen halen totdat er een nieuwe kraan is. Voordat we aan een waterleiding beginnen, leggen we de mensen uit dat zij het zelf moeten onderhouden. We hebben met de watercomités alle regels opgeschreven. Maar als iets op papier staat, betekent dat voor hen nog niet dat je er ook aan moet houden. Weet je, zo'n kraan kost hetzelfde als een pakje sigaretten. Ze blijven wel roken, maar een kraan vervangen ze niet."

Iedereen is wel overtuigd van de voordelen. Maar, zoals Pak Vincent, het jonge hoofd van het watercomité in een van de desa's van Purang, zegt: "geef het wat tijd. Het gevoel zelf verantwoordelijk te zijn voor ons water komt wel. Niemand hier zou het tenslotte willen missen."

Tekst en foto's: Roel Burgler

